

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์และวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสิ่งต่อไปนี้ 1) ลักษณะพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเลี้ยง ภาวะสุขภาพและการรับรู้ข่าวสารของผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเลี้ยง ภาวะสุขภาพ และการรับรู้ข่าวสารกับความสำเร็และล้มเหลวของการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสำเร็และล้มเหลวในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังของผู้เลี้ยงตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 4) เปรียบเทียบลักษณะที่สำคัญของผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังที่เลี้ยงต่อเนื่องหรือผู้ที่มีความสำเร็ และไม่ต่อเนื่องหรือผู้ที่มีความล้มเหลว มีปัจจัยที่แตกต่างกันระหว่างผู้เลี้ยงสองกลุ่มคือ ความรู้ความเข้าใจ และความพอใจในการจำหน่ายผลผลิต ซึ่งผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 232 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังในพื้นที่ตำบลเกาะยอ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS

2. สรุปผลการวิจัย

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

การศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง พบว่า นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 58.20 เพศชาย ร้อยละ 78.00 มีอายุเฉลี่ย 44.79 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 42.70

2.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จและล้มเหลวของการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

2.2.1 ปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง พบว่า ผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังมีความรู้ความเข้าใจ 3 ระดับ คือ ความรู้ที่น้อย ร้อยละ 18.11 ต่อคำถามที่ว่า 1) การเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังต้องใช้แรงงานคนมากกว่าการเลี้ยงปลาในบ่อดิน 2) การเลี้ยงปลากะพงขาวสามารถที่จะเลี้ยงหนาแน่นมากกว่า 300 ตัวต่อตารางเมตร 3) ความเค็มของน้ำที่ติดตั้งกระชัง อยู่ในช่วง 27-32 ส่วนในพัน ความรู้ปานกลาง ร้อยละ 71.6 ต่อคำถามที่ว่า 1) ในกระชังสามารถเลี้ยงปลาชนิดอื่นร่วมกับปลากะพงขาวได้ 2) อัตราการปล่อยปลาเลี้ยงในกระชังขึ้นอยู่กับขนาดของปลาไม่โตของกระชัง 3) โรคเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังเกิดความเสียหายมากที่สุด ความรู้มาก ร้อยละ 10.3 ต่อคำถามที่ว่า 1) ปลากะพงขาวเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว น้ำหนักดี และราคาดี 2) การเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังสามารถเลี้ยงได้ทั้งในน้ำจืด น้ำเค็ม และน้ำกร่อย 3) กระชังที่ใช้เลี้ยงปลากะพงขาวต้องมีตาอวนอย่างน้อย 2 ขนาด 4) การเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง สามารถติดตั้งในบริเวณที่มีน้ำลึกเพียง 2 เมตร ได้ ถ้ามีกระแสไหลเวียนดี แม้อันกระชังเกือบถึงพื้นดิน

2.2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือทำการประมง ร้อยละ 81.47 ส่วนอาชีพรองคือ รับจ้าง มีรายได้เฉลี่ย 75,657.89 บาทต่อปี จำนวนแรงงานในครอบครัวที่ช่วยทำงานเฉลี่ย 2.58 ส่วนใหญ่ไม่มีการจ้างแรงงาน ร้อยละ 91.38 การใช้บริการสินเชื่อ มีการกู้ยืมเงินร้อยละ 49.60 เฉลี่ย 69,207.55 บาทต่อปี โดยกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน การจำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่ขายในท้องถิ่นตำบลเกาะยอ พ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่บ้าน ราคาที่ขายไม่มีความพึงพอใจเพราะ ถูกกดราคาและราคาไม่แน่นอน การขายจะขายแบบยกกระชัง

2.2.3 ปัจจัยด้านการเลี้ยง พบว่า อาหารที่ใช้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังเป็นปลาเป็ดสดสับร้อยละ 100 โดยให้อาหารปลาวันละ 1 ครั้ง ในตอนเช้า พันธุ์ปลากะพงขาวที่ใช้เลี้ยงได้มาจากการเพาะฟักร้อยละ 100 โดยพ่อค้าคนกลางนำมาส่งให้ พันธุ์ปลากะพงขาวที่นำมาเลี้ยงมีขนาด 4 นิ้วขึ้นไป อัตราที่ปล่อย 20 ตัวต่อตารางเมตร ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยง เฉลี่ย 23.6 เดือน น้ำหนักปลากะพงขาวที่จับจำหน่ายสู่ท้องตลาดมีขนาดน้ำหนักเฉลี่ย 2.8 กิโลกรัม

2.2.4 ปัจจัยด้านกายภาพ พบว่า ระยะทางจากบ้านถึงสถานที่เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง เฉลี่ย 607.59 เมตร การเดินทางจากที่พักถึงสถานที่เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง โดยใช้เรือเป็นพาหนะ ใช้ระยะเวลาในการเดินทางเฉลี่ย 13.28 นาที การสัญจรโดยใช้เส้นทางทางน้ำ ระยะทางจากสถานที่เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังถึงสถานที่จำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 3,038.83

เมตร และระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่งผลผลิตไปสู่ตลาดหรือสถานที่จำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 16.05 นาที ส่วนสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับติดตั้งกระชังเลี้ยงปลาควรอยู่บริเวณทะเลสาบหรือชายฝั่งทะเล

2.2.5 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร พบว่า ผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังรับรู้ข่าวสารทางการเกษตรจากเพื่อนบ้านเฉลี่ย 2.24 ครั้งต่อปี จากสื่อสารมวลชนโดยเอกสารเผยแพร่/วารสารเฉลี่ย 1.14 ครั้งต่อปี และจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1.42 ครั้งต่อปี

2.2.6 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการความสำเร็จของการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง พบความสัมพันธ์ของตัวแปร คือ ความรู้ความเข้าใจ จำนวนแรงงาน ความพอใจการจำหน่ายผลผลิต และแหล่งพันธุ์ปลา (ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดูข้อ 2.2.7)

2.2.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน จากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ การเลี้ยง กายภาพ และการรับรู้ข่าวสาร 13 ตัวแปร กับการสำเร็จในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ปรากฏผลดังนี้

- 1) **ปัจจัยด้านสังคม** พบว่า ยอมรับสมมติฐาน ความรู้ความเข้าใจ
- 2) **ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ** พบว่า ยอมรับสมมติฐานจำนวนแรงงาน และความพอใจการจำหน่ายผลผลิต ปฏิเสธสมมติฐาน รายได้ และการใช้บริการสินเชื่อ
- 3) **ปัจจัยด้านการเลี้ยง** พบว่า ยอมรับสมมติฐานแหล่งพันธุ์ปลา ปฏิเสธสมมติฐาน อาหารและการให้อาหาร และระยะเวลาในการเลี้ยง
- 4) **ปัจจัยด้านกายภาพ** พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ระยะทางจากบ้านถึงสถานที่เลี้ยง และการเลือกบริเวณที่ตั้งกระชัง
- 5) **ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร** พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน การรับรู้ข่าวสารการเกษตรจากบุคคล การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน และการติดต่อเจ้าหน้าที่

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยมี ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังและผู้วิจัยมีดังนี้

3.1 ปัญหาของผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

จากการศึกษาปัญหาของการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ปรากฏว่า ผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องคุณภาพน้ำ ร้อยละ 22.07 น้ำเสียจากแหล่งชุมชนต่าง ๆ จะไหลลงสู่ทะเลสาบทำให้เกิดภาวะน้ำเน่าเสีย ส่งผลให้ปลาที่เลี้ยงตายและเป็นโรค อาหารที่ใช้เลี้ยงปลา มีราคาแพง ร้อยละ 17.38 ทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงสูง ปลาตายเนื่องจากโรคและไม่ทราบสาเหตุ ร้อยละ 16.41 พันธุ์ปลาที่นำมาเลี้ยงราคาค่อนข้างสูง ร้อยละ 9.96 เสี่ยงต่อการตายของปลา และการจำหน่ายผลผลิต ราคาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับผู้รับซื้อ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง มีความต้องการให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือดังนี้

- 1) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมประมงเข้ามาช่วยให้ความรู้ทางวิชาการ ด้านการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เลี้ยงปลา มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงมากขึ้น
- 2) ควรมีการวางแผนจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมหรือการเผยแพร่ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาว เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น
- 3) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต รวมทั้งการจัดหาปัจจัยการผลิต
- 4) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตในรูปแบบอย่างอื่น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้เลี้ยงปลากะพงขาว และแก้ไขปัญหาในภาวะที่ราคาผลผลิตตกต่ำ
- 5) ควรให้มีตลาดกลาง และการประกันราคาเพื่อความมั่นคง และเกิดความมั่นใจต่ออาชีพ ผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง
- 6) ให้ทางราชการเข้ามาช่วยควบคุมการปล่อยน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ อย่างแท้จริง และควรบำบัดน้ำเสียก่อนที่จะปล่อยลงสู่ทะเลสาบ
- 7) การเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนสูง จึงจำเป็นต้องมีแหล่งเงินทุนไว้รองรับ

8) ควรจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อที่จะให้ผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้น

9) ควรมีคลินิกโรคสัตว์น้ำ เพื่อช่วยเหลือผู้เลี้ยงเมื่อปลาเกิดเป็นโรคหรือตายโดยไม่ทราบสาเหตุ โดยเฉพาะที่วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์

3.2 ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจ จำนวนแรงงาน ความพอใจการจำหน่ายผลผลิต และแหล่งพันธุ์สัตว์มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง ดังนั้นผลที่ได้จากการศึกษาเหล่านี้ อาจนำไปใช้เพื่อการปรับปรุงการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังได้ ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจ : จากสภาพของผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังตำบลเกาะยอ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิธีการปฏิบัติในการเลี้ยงปลาอาศัยประสบการณ์ที่เลี้ยงกันมาเป็นระยะเวลานานไม่ทราบวิธีตามหลักวิชาการ เช่น ไม่ทราบว่ามี เครื่องมือวัดความเค็มของน้ำ ไม่ทราบสาเหตุการตายของปลา สิ่งเหล่านี้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมประมงต้องเข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด โดยการฝึกอบรมเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้เกษตรกรรับทราบและนำไปปฏิบัติ จะช่วยให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

จำนวนแรงงาน : เนื่องจากการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง ต้องใช้แรงงานมากกว่าการเลี้ยงปลาในบ่อดิน การปฏิบัติงานตั้งแต่เตรียมกระชัง การติดตั้งกระชังที่ต้องใช้ไม้เป็นเสาหลัก ใช้คนอย่างน้อย 2 คน จึงจะติดตั้งได้ ช่วงระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยงนาน เพราะฉะนั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงต้องมีแรงงานไว้เพียงพอ จึงจะสามารถเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังสำเร็จได้

ความพอใจการจำหน่ายผลผลิต : การเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังตำบลเกาะยอ มีความสำเร็จในการเลี้ยงมากจะเห็นได้จากปริมาณของปลาที่เลี้ยงเพิ่มจำนวนมากขึ้น ส่งผลให้ราคาที่จำหน่ายได้ลดลง ผู้เลี้ยงไม่ค่อยพอใจต่อราคามากนัก เพราะราคาที่จำหน่ายพ่อค้าจะเป็นคนกำหนด ไม่สามารถต่อรองราคาได้ ซึ่งต่อไป ผู้เลี้ยงปลาจำเป็นต้องรวมกลุ่มสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้น ภายในกลุ่มผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง จะได้มีอำนาจต่อรองราคากับพ่อค้า การควบคุมจำนวนผลผลิตที่จะเกิดขึ้น และสามารถช่วยเหลือในด้านปัจจัยการผลิตแก่สมาชิกในกลุ่ม

แหล่งพันธุ์ปลา : ผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังตำบลเกาะยอทั้งหมด ได้พันธุ์ปลาจากแหล่งเพาะฟักมาเลี้ยงโดยเฉพาะจากฟาร์มเอกชน เนื่องจากฟาร์มเอกชนจะอนุบาลลูกปลาได้ขนาดตามที่ต้องการ เฉพาะที่ตำบลเกาะยอจะใช้ปลาขนาด 4 นิ้ว มาเลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ ส่วนของทางราชการนั้นเป็นปลาขนาดเล็ก จำเป็นต้องนำมาอนุบาล ทำให้เสียเวลาในการเลี้ยง

พันธุ์ปลาที่ซื้อจากฟาร์มเอกชนราคาค่อนข้างสูง เพื่อต้องการลดต้นทุนในส่วน of พันธุ์ปลา ผู้เลี้ยงต้องรวมกลุ่มอนุบาลลูกปลา เลี้ยงเอง จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังได้มากขึ้น